

SCHUILKELDER WERD OMGEBOUWD TOT OBSERVATIEPOST

Muiderberg had ooit een sterrenwacht

Muiderberg is bekend vanwege zijn strand, zijn mooie Brink, Het Rechthuis. Maar een Muiderbergse sterrenwacht? Toch hebben we die ook gehad, van 1968 tot eind jaren '90. Aan de Googweg nabij Any Dale, bovenop een betonnen bunker. Hij werd op 26 april 1968 geopend door de professor Jacob Kistenmaker, bekend door zijn werk aan uraniumverrijking door middel van ultracentrifuge.

We schrijven 'bunker' maar we moeten preciezer zijn: groepsschuilplaats type P. Van deze schuilplaatsen van gewapend beton waren er eind 1939 en begin 1940 in Muiderberg een kleine zeventig gebouwd. De leden van de Amsterdamse Weer- en Sterrenkundige Kring (ASWSK) wilden juist hier

hun sterrenwacht bouwen omdat de groepsschuilplaats een stabiele en trillingsvrije ondergrond voor de telescoop vormde en omdat er vrijwel geen omgevingsverlichting was, zoals in Amsterdam.

Enorme klus

Men begon aan een enorme klus. Alleen al het uitrusten en schoonmaken van het object was een hels karwei. Bovenop werd een hokje getimmerd van 2 x 3 m, voorzien van een dak dat via een stalen geleideconstructie kon worden opengeschoven. Dit was de waarnemingskoepel, waarin de zelfgebouwde kijker werd opgesteld. Om daar te kunnen komen werd een stalen buitentrapp met bordessen gemaakt. Binnen in de betonnen schuilplaats werden een controlekamer en een nachtelijk onderko-

■ HM15 op het terrein van de manege.

men voor de amateur astronomen gemaakt. Daarin werd allerlei apparatuur geïnstalleerd, variërend van een kwartsklok en een korte golf ontvanger tot foto apparatuur en een een doka. De kijker kon aan een camera worden gekoppeld waardoor men opnamen kon maken van de maan en de planeten en andere hemelobjecten.

Door het al aanwezige gat in het 3m dikke dak (oorspronkelijk bedoeld om een periscoop doorheen te steken) liepen wel zo'n 200 lei-

amateursterrenkundigen was als student of technicus werkzaam op zijn instituut voor Moleculen en atoomfysica. Kistenmaker, zelf vroeger een enthousiast amateursterrenkundige, hechtte

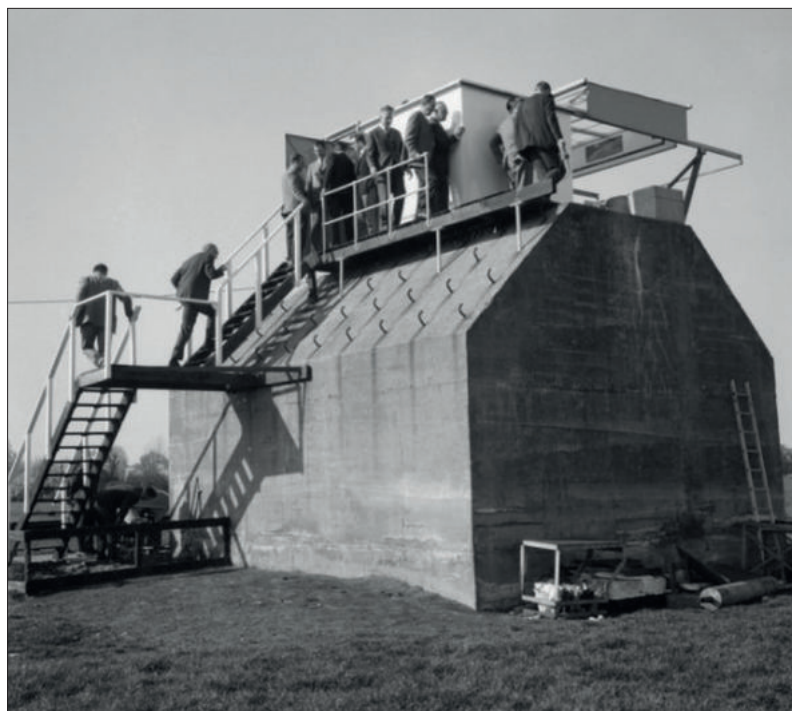
spectaculaire waarneming gedaan van de inslag van de komeet Shoemaker-Levy 9 op het oppervlak van de planeet Jupiter. De Volkskrant deed er de dag daarna uitgebreid verslag van, met een mooie foto uit Muiderberg erbij.

Dat was ongeveer het laatste wapenfeit. Een verdere uitbreiding van het tennispark vlak ernaast zorgt voor een zodanige toename van de lichteinder dat werd besloten de sterrenwacht te ontmantelen.

Bronnen

- archief MHM digitale collectie Wegman, div. knipsels en foto's;
- delpher.nl; informatie Huib ter Haar en Guus Kroon e.a..
- Volkssterrenwachten in de regio - Amsterdam www.volkssterrenwachtamsterdam.nl
- 's-Graveland www.sterrenwachtgv.nl

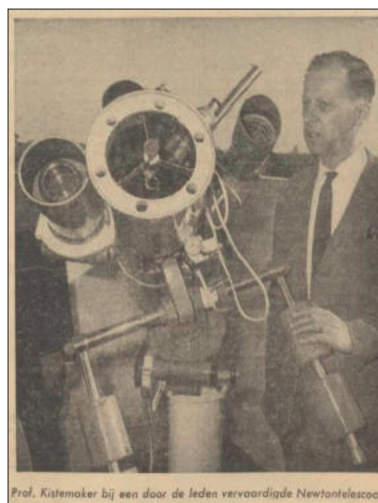
Jos Gunneweg, stichting Monumentaal & Historisch Muiderberg

■ Sterrenwacht Googweg.

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF

www.gooienvchthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

■ Jacob Kistenmaker (foto Algemeen Dagblad).

dingen om de waarnemingskoepel met de controleruimte beneden binnen, te verbinden.

Waarnemingen

Op vrijdag 26 april 1968 kwam professor Jacob Kistenmaker de sterrenwacht Muiderberg openen. Een belangrijk deel van de

grote waarde aan de wetenschappelijke zelfwerkzaamheid van de jeugd.

Begin april 1970 namen de amateurastronomen de komeet J.C. Bennet waar en maakten er een prachtige opname van.

In 1986 kreeg de Muiderbergse Sterrenwacht een zelfgebouwde nieuwe kijker. Inmiddels was echter de lichteinder door de A6 zo sterk dat alleen meteorenwaarnemingen konden worden gedaan. Toch was op 28 november 1987 de komeet Bradley die bij helder weer om half acht 's avonds te zien. Op woensdag 21 juli 1994 werd een

■ Het nummer HM16.

■ HM16 op het terrein van de tennisvereniging.

Staat hij er nog, die bunker?

Een aantal van die groepsschuilplaatsen is gesloopt. De vraag was of die van de sterrenwacht er nog zou zijn en waar dan precies. We wisten dat het om de HM 16 moest gaan.

We deden veldonderzoek. Eerst kwamen we vanaf de Googweg via het terrein van de manege uit bij de HM 15. Die was het dus niet. Toen we vervolgens, via het weggetje vanaf de Naardertrekvaart op het terrein van de tennisvereniging kwamen, vonden we daar, deels begroeid met klimop, de HM 16! Op een sterk uitgegrote uitsnede van een luchtfoto uit 1989 zien we de bunker op die plek, met nog de sterrenwacht erop.

Geen twijfel, het is de HM 16 en die bestaat nog!